

KEDAS TRA

Arad, Str. Anloch (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2 an fl. 5; pe 1/4 an fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Anloch (Adam)

INSERȚIUNILE

pe 1 linie: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și tirajul
de 30 cr. de fiecare dată
cațuna

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt să plăte
înainte.

Scrisori nefrancați cu se
primen.

„Decadența ungurimei“.

(S) „Egyetértés“ (numărul de la 27 e.) aduce știrea că Șocații din Sabadea, Zombor, orașe mari de tot, apoi din comunele Plavna, Buchin, Baci și alte multe, se pregătesc și ei, după pilda celor din *Sardova*, să treacă la religia gr-orientală.

„Ceea-ce însemnează decadența Ungurimei dintre Tisa și Dunăre—serie „Egyetértés“ — de oare-ce se știe: „Bunevații și Șocații totdeauna au ținut cu Ungurimea. Astfel la 1848 „au luptat alături cu honvezii în „contra Sârbilor răsculați și a Croaților (Serejani) cari năvaliseră în țeară... La 1861 și 1867 d'asemenea, grosul alegătorilor acestor naționalități au repudiat pe *Milici* și *Polyt*, cari agitau contra patriei; „ba au votat cu toții pentru candidații kossuthiști, pe când Sârbii ori „au mers cu ultraiștii, ori uniți cu „Șvabii, votau pentru guvern.

Adevărat, că așa a fost.

Ear' acum se lapdă nu numai de legea catolică, ci și de prietenia cu Unguria, de oare-ce s'au convins pe d'oparte, că sub scutul catolicismului preoții căutau să-i maghiarizeze, pe de altă parte pentru-că prietenia cu șovinismul nici un bine nu le-a adus.

Presa maghiară se arată cu atât mai îngrijată, cu cât mișcarea aceasta se întinde nu numai în Bacia, ci și dincolo de Dunăre, prin comitatele Baranya și Somogy mai ales, unde s'au și început deja treburile.

Va să zică cercul de Slavi catolici și maghiarofili, cari închideau granița de sud a maghiarismului, s'a spart! Prin politica lor șovinistă și agresivă, stăpânitorii zilei au contribuit ei înșiși la redeschiderea națională a singurului mănunchiu de naționalitate care de mai bine d'un jumătate de veac naționalicește nu exista.

O pildă învederată aceasta chiar și pentru cei mai încăpăținați „patrioți“, că cu cât o națiune este mai apăsată naționalicește, cu atât sentimentul, iubirea de neam se trezește și viează mai puternic într'însa.

Ar urma deci, drept consecuență, ca atât cercurile conducătoare maghiare cât și obștea, să înceteze cu tendințele sale de a maghiariza. Pentru că dacă nu au putut ei să maghiarizeze câteva zeci de mii de Șocați și Bunevați, pe care nici nu știi la care nație să-i socotești, cum o să maghiarizeze, la Nord trei milioane și mai bine de Slovaci, la Răsărit tot atâția Români ear' la Sud pe Sârbii mult mai numeroși decât Șocații!

Îngrijirea patrioților e cu atât mai mare, cu cât ei însuși recunosc că amicii lor de neamul slav nu s'au

lăpedat numai de prietenia ungurească, ei s'au aruncat în „brațele ultraiștilor“. . . Așa numese ei adecă pe Sârbii naționaliști, pe cei se inspiră de la „Zastava“ și „Branic“.

În loc de a recunoaște însă că e natural ca așa să se petreacă lucrurile, deoarece Șocații vorbesc limba sârbă, cei din presa maghiară se mărginesc cel mult a acuză guvernul că n'a fost destul de deștept în lucrarea sa de maghiarizare.

Va să zică și în fața unui cas coneret, ei licitează în rău! În loc de a recunoaște păcatul și greșeala maghiarizării, vor să împingă încă lucrurile și mai spre ascuțit, nu li se par nici legile votate, nici ordinele ministeriale date, nici întreaga nisuiță a atâtor inițiative private destul de energice în marea lucrare a maghiarizării.

Nouă pornirea aceasta ni se pare o decadență, ear' nu faptul că Șocații catolici, amici ai Ungurimei, s'au întors la legea lor veche și în simul neamului din care fac parte.

Szell în Viena. Sosind Luni la amiază acolo, Szell a avut după amiază o convorbire de două ore cu contele Thun. Poze vioneze, între care și „Fremdenblatt“, spun că convorbirea a avut drept obiect „pactul“.

„Budapester Corresp“, anunță din Viena: „Ministrul-president Szell, care a sosit aci ieri, a fost primit astăzi în audiență de către M. Sa. Înainte făcu vizite, îmbrăcat în gală maghiară, pe la arhiduceii *Francisc Ferdinand*, *Otto* și *Ludovic Victor*, ear' după amiază la arhiducesa *Maria Theresia* (soția arhid. Otto). Eri după amiază, a avut întrevedere cu ministrul-president contele Thun.

Urmările și aparițiunile ce isvoresc din politica de maghiarizare.

(Din broșura lui „Hungaricus“.)

Hungaricus încheie acest capitol cu următoarele rânduri:

Dar' și în timp de pace Ungaria și România sunt avisate una la alta din punctul de vedere al relațiilor economice în multe privințe, astfel că și în această direcție ar trebui să se exerciteze influență, pentru raporturi amicale între cele două state.

În ciuda tuturor acestor considerațiuni și împregiurări așa de clare pe cari nu le tăgăduese nici guvernele ungare; în ciuda nisuițelor serioase ce predomină în Berlin, Viena și București ale tuturor factorilor hotărâtori: de a face ca aderarea României la tripla-alianță să devină mai strinsă și mai durabilă; și cu toate, că Împăratul *Francisc Iosif* și Regele *Carol*, legați de o lungă și intimă prietenie, caută să spriginească misiunea guvernelor în această privință, conducătorii de stat maghiari nu numai că nu se lasă a fi înduplecați, a

promova această operă de pace, ci ei nici nu se lasă a fi determinați a omni tot ceea-ce conturba și împedica o dezvoltare sănătoasă. Cercetând motivele acestei aparițiuni, earăși găsim că numai politica de maghiarizare este cea ce călăuzeste Ungaria nu numai a lucra contra intereselor sale proprii, ci și a nu ține de loc seamă de interesele triplei-alianțe.

După concepțiunea maghiară — precum reiese și din espunerile lui *Adrássy* — Ungaria poate încheia cu vecinii sei din Sud numai o astfel de legătură în care ea este partea absolut predominatoare; și această Maghiarii o motivează astfel că altminterlea ar fi tare de temut, că apoi naționalitățile ar putea fi eliberate din cătușele lor. Cu astfel de vederi și principii politice însă, ei sunt necesarmente mânați într'u a lucra ca amici și membri ai triplei alianțe în contra intereselor acesteia și a face cele mai bune servicii adversarilor ei.

Dacă împregiurările ar fi să împingă vr'odată lucrurile într'acolo, ca puterile triplei alianțe ar trebui să predece hotărârea în mâinile armatelor aliate ale lor, va trebui să se find seară, nu numai de combatanți, de arădimea guvernelor și a generalilor, ci cu totul îndeosebi și de dispoziția de spirite a popoarelor, din ale căror sinuri armatele sunt recrutate. Și deoare ce pericolul de răzbel apare mai amenințător din răsărit, de cât din oare-care altă parte: poziția părților răsăritene ale statului aparținător la tripla alianță are astfel importanță mai mare și merită considerarea cea mai largă.

Se pare, că acestei chestiuni tot nu i se dă încă cuvenita atențiune și aproape în general se trece cu vederea, că Ungaria maghiară nu numai că și exerciează efectul-i disolvant și conturbător asupra desfășurării forțelor de răzbel, ci sevrșește și o muncă, pe care n'ar putea să o îndeplinească mai bine nici contrarii triplei alianțe. O slăbire a armatei comune prin certele de limbi și tendențe șovinistice; primejdia ce stă în a întări populația din ținuturile de la granița Ungariei, prin asuprii fără sfârșit, până la răsăritare deschisă; perspective de a vedea Ardealul cu simțeminte dujmănoase și România adversară: eacă tot scopuri, care ar putea pe deplin compune programul de acțiune al unui protivnic al triplei alianțe.

Măhnirea crescândă în cercurile militare din Austro-Ungaria, mișcarea diferitelor naționalități din Ungaria, ce tot cu mai multă intărire se manifestă; stăgătele de durere tot mai tari ale Ardelenilor; antipatiile și simțeminte dujmănoase manifestate în mod accentuat, pe care le-au cuccit Maghiarii în România; primirea neobișnuit de amicală și distinctivă, de care fu părtaş de curând regele CAROL la Curtea din *Petersburg*, — toate acestea ar trebui să determine nu numai pe Maghiari, ci și cercurile hotărâtoare

ale triplei alianțe, a face ordine în Ungaria, până nu este târziu.

DIN VESTITUL TORONTAL.

Viceșpanul vestitului comitat *Torontal* s'a văzut silit a suspenda din slujbă pe prim cassarul *Lakovits*, pe controlorul *Koszity*, ear în contra primarului orașului *Chichinda-Mare*, dr. *Bogdán*, a orânduit anchetă. De asemenea a fost suspendat și al doilea cassar, *Kapis*, care demisionase dar nu i-s'a primit demisia ci va ajunge pela tribunal.

E vorba earăși de niște bani cari n'au ajuns la destinație.

DIN ROMANIA

Aniversare.

Ziua 14 Martie, fiind aniversarea proclamării Regatului, capitala a fost pavoasată și, la orele 10 și jumătate, un Te-deum a fost celebrat la Metropolie.

A oficiat I. P. S. S. Mitropolitul Primat, înconjurat de înaltul cler.

La această ceremonie religioasă au fost față: D. D. A. Sturdza, președintele consiliului, și d-nii miniștri; d. N. Gane, președintele Senatului cu mai mulți d-ni senatori și deputați; d. C. Schina, prim-președinte al Curții de casație, împreună cu d. procuror-general C. Sărăteanu și mai mulți d-ni magistrați; d. C. F. Robescu, primarul Capitalei, cu mai mulți consilieri comunali; d. general Vlădescu, șeful statului major regal, și d. general Robescu, maestru al Curții Prințiare, împreună cu mai mulți ofițeri generali și ofițeri superiori din garizoană; d. C. Lecca, prefectul poliției Capitalei; mai muți funcționari publici ai Statului, cum și un numeros public.

O companie din regimentul I de geniu cu muzică și drapel a dat onorurile militare în curtea Mitropoliei, și apoi a defilat în prezența dlui general Berendei, ministru de războiu.

După plecarea dela S-ta Mitropolie, d. prim-ministru Dim. Sturdza a fost la Palat și a prezentat Augustului nostru Suveran, felicitările consiliului de miniștri.

Registrelor, cari au stat deschise toată ziua la intrarea de onoare a Palatului, au fost acoperite de semnături.

În toate orașele reședințe de județ s'a oficiat câte un De-Teum.

M. Sa Reg-le a primit numeroase telegrame din toate unghiurile țării.

Revista externă.

Luptele din Filipine.

În insulele filipine, pe cari Spania a fost silită să le cedeze „protecțiunii“ (?) americanilor în schimbul a 20 milioane dolari, lupta s'a reînțepit cu o furie destul de pronunțată. Insurgenții luptă acum împotriva „protectorilor“ lor. În ziua de 27 c. ei au incendiat orașul *Malaban*, în jurul căruia s'a dat o luptă sângeroasă, rămânând numeroși morți, din ambele părți.

Între cei căzuți în luptă este și prințul *Löwenstein*, adjutant al generalului *Müller*. Insurgenții sunt conduși de *Aguinaldo* și luptă contra americanilor cu o furiă încă

mai mare de cum luptaseră împotriva Spaniolilor.

Conferența desarmării.

Feldmareșalul armatei austro-ungare Adolph von Sackena publicat de curând, în Viena, o foarte interesantă broșură asupra celestiei desarmării, sub titlu „Manifestul Țarului”. Ideia fundamentală a autorului e: „Nici o desarmare, ci o reformă, o îndulcire, o înobilare în sistemul războaielor”.

Autorul acestei broșuri cifrează actualele armate de războiu ale Germaniei, Rusiei și Franței la câte 3—4 milioane, ale Austro-Ungariei și Italiei la câte 2—2½ milioane de luptători — cifre ce se pot exprima foarte ușor, dar care înseamnă ceva înspăimântător, grozav, nemai pomenit. În timpul din urmă, forța numerică a armatelor s'a înzecit, ear' efectul armelor moderne cu pulberea fără fum și slab detonatoare a devenit de 20 și chiar de 30 de ori mai mare. Unde va duce aceasta? Să se aibă în vedere că în Germania domnește și azi „beția victoriei”, în Franța „dorul revanșei” și că în Rusia generalul Dragomiroff a elaborat instrucțiuni pentru chipul de luptă al trupelor — instrucțiuni cari întrec ori-ce patimă și sălbăticie. Așa dar un înbold general războinic fără pe-reche

Feldmareșalul von Sacken își dă silința să scape lumea de „grozăvia războaielor între popoare până la ultima picătură de sânge”. El vrea ca viitoarele războaie să se facă în mod regulat. Propunerea lui e următoarea: „Nici o desarmare, dar nici sporirea armatelor, nici chiar în timp de război. Noțiunea „stare de război” trebuie să dispară. Armata rămâne armată, armatele să fie egale din punct de vedere numeric atât în timp de pace cât și în timp de război”.

În timp de pace, armatele Puterilor mari constau din 400,000—600,000 de oameni. Cu jumătate din acest număr Anglia a cucerit lumea și stăpânește ceea ce a cucerit.

Din Bănat.

De pe valea Almaului, 23 Martie 1899.

(O zi de bucurie.) Lămuritune-am că auzul prin foc și apă, ba pot zice chiar prin foc și sabie pentru-că, vai Doamne, când este vorba a face un lucru bun și românesc, apoi mari și mulți ne sunt dușmani, de astă-dată însă am învins. De noi toți mult doritul institut de credit și economie „Nera” în ciuda naezului dușmanilor și spre cea mai mare bucurie a noastră după destule greutăți este pus în viață și la 19 Martie la 5 ore avurăm norocirea a ține cea dintâi adunare generală pentru examinarea bilanțului anual, și după cum se poate vedea, avem un început foarte bun pe care cu deplină siguranță putem zidi speranțele noastre.

Nu încapă îndoială întreg personalul casei s'a purtat cât se poate bine, tuturor se cuvine laudă deosebită însă se cuvine prea iubitelui conducător dlui Iuliu Novac, care în dragul cauzei a răsărit până chiar și sărbătatea sa, drept aceea i-s'a și făcut călduroase ovățiuni prin d-nii acționari N. Novacovici, V. Popovici D. Bogoevici s. a. După închiderea ședinței ne adunăm cu toți la ospătăria dlui George Strani, unde pe lângă multa voie bună spre aducerea aminte de cea dintâi adunare generală am tras o mândră horă cu toții având în frunte pe directorul nostru

În decursul acestei petreceri animate s'a ținut mai multe vorbiri prin dl director Iuliu Novac, Ion Brinzei, Vasile Popovici, Dimitrie Bogoevici și tinărul iurist George Novacovici care a fost ascultat cu multă plăcere pentru focul dragostei sale în cauza poporului, și pentru-că el încă este unul

din cei 17 pe cari aceia Oradie-mare nu putu să-l încapă, el este unul din acei bravi copii care în aceste zile triste deșteptate din amorțala inimile noastre sdrobite. Fericiți sunteți voi din cei chemați cei mai aleși, învredniciți de cea mai frumoasă cunună nu din metale ci din cele mai scumpe lacrimi și spumă a sufletelor noastre!

Vouă dragi copii alăturându-ne vă trimitem un prea călduros salut!

Această petrecere a durat până la 11 ore noaptea lăsându-ne cele mai frumoase suveniruri. În fine între multe altele la despărțire promiserăm cu toți a lucra pe toate căile legale pentru a face ca institutul nostru „Nera” să ajungă la înflorire spre binele tuturor.

Aceasta zi însemnată din mai multe puncte de vedere, pentru noi va rămânea memorabilă.

Dela Nera.

NOUȚĂȚI

Arad, 29 Martie n. 1899.

Știri personale. Afăm cu plăcere, că dl Ioan Moța, până acum colaborator la „Telegraful Român”, a fost ales preot în Orăștie. Felicitările noastre.

Monumentul Hentzi. Luni trecută a venit pe piața sf. George din Buda un întreprinzător cu vre-o 40 de lucrători, pentru a se apuca de munca cu delăturarea urgisitului de patrioți monument, care va fi transportat și reconstruit, precum se știe, în parcul academiei de cadeți ai armatei comune din Buda, nemijlocit înaintea ferestrelor edificiului, astfel ca să o vadă la ori ce moment fiecare vârstă patriotică ori nepatriotică.

Stupek, călugărul franciscan, cel ce spusese nației de pe sălașurile Seghedinului adevăruri adevărate despre Kossuth și alți sfinți de tagma lui, fu precum anunțasem, transferat, drept pedeapsă, în mănăstirea din Szolnok. Aci, omul a venit într-o școală, vroid să facă prelegere din religione; dar, se înțelege, colegii dascăli s'au revoltat și au cerut dlui director, să nu permită o astfel de rușine nemiapomenită. Și s'a îndeplinit dorința patriotică și liniștit revolta sufletească. Călugărul trădător însă rămâne deocamdată în mănăstirea de acolo.

Procesul monstru din Mocrin (Torontal) s'a sfârșit prin condamnarea a 8 acușati din cei 102, la amende de câte 20—25 fl. Procurorul a înaintat recure.

Insultătorul dinastiei — scăpat. Cetitorii și-vor fi încă aducând aminte de funcționarul magistratens al Budapestei și poet pe la „asztaltársaság”-uri d'acolo, cu renume. a. n. tr., când sosi știrea despre omorrea împărătesei Elisaveta, ținu într'un birt o vorbire foarte, foarte insultătoare pentru dinastie. Între altele, enumerând pe membrii dinastiei cei încetați din viață cu moarte nenaturală, zise că nu-s încă „treispzece”, adică drept revanșă pentru cei 13 spânzurați sperjuri de pe „szabadságtér”-ul Aradului. Se făcu proces, cercetarea însă a durat până acum; s'au găsit 41 martori, cari luați la întrebare, toți au fasonat în folosul acușatului, că adică nu numai că n'a vorbit despectuos despre nefericita împărăteasă, ci a preamărit-o. În urma acestor fasiuni, tribunalul a sistat Sâmbăta trecută procesul.

Alegerile sub Tisza. Cel mai înverșunat dușman al lui Tisza a fost octogenarul Ivánka Zeiga. Acum a primit și acesta fusiunea și anunțând că desarmează din lupta ce a

purtat-o în comitatul Hont contra fișpanilor tisași, scoate o broșură cu chipuri. Descriind pe larg mișcările ce sau făcut la alegeri, dă și cinci tablouri electorale. 1) Tabloul când guvernamentalii au dat foc casei sale din Gyerk, când candidase la Gyöngyös; 2) incendiarea casei preotului din Füzes Gyarmat, pentru-că acesta ținea cu Ivánka; 3) tablou reprezintă trăsura solgăbirăului, de care sunt ferecați 5 oposanți, lucru întâmplat în cercul Szalka; 4) alt solgăbirău amenință (în alt cerc) cu revolverul pe alegătorii cari nu vor să voteze cu guvernul; pretutindeni la spatele solgăbirăilor un șir întreg de geandarmi! 5) Într-o teleagă cu două roate zace un alegător în lanțuri, capul li atârână jos din teleagă ear' în jurul telegei alți alegători oposanți în lanțuri și înbrânciți de geandarmii brutali. Explicație multă nu trebuie acestor tablouri.

Că ce lupte a purtat bătrânul, se poate judeca și din faptul, că chiar la vârstă de 70 ani a duelat cu fișpanul Majtényi, țintăși vestit, de a cărui glonț a scăpat de altfel ca prin minune: glonțul a nimerit tocmai într'un nasture gros dela pantalonii.

În broșură sunt înșirate multe ticăloșii administrative, descrise de altel foarte hazliu.

Raportul anual al societății de lectură „Petru Maior” din Budapesta pe anul administrativ 1897/8. Budapesta. Proprietatea societății, 8°, 77 pag. Din icona ce ne dă acest raport despre starea societății, care e de o deosebită importanță pentru tinerimea noastră academică, vedem, că sunt încă mulți tineri, cari din diferite considerații, stau nepăsători la o parte, așa că abia a treia parte din studențimea română academică din Budapesta participă ca membri la lucrările societății. Și rău fac, cei-ce astfel fac. În anul 1897/8 societatea a numărat 59 membri ordinari, 3 extraordinari 35 onorari, 36 fondatori. La cei ordinari față cu anul trecut (74 membri) se arată o scădere cu 20. Activitatea literară a membrilor societății a dat 8 lucrări, din cari 6 au fost primite, 2 respinse. Patru din lucrările primite se ocupă cu literatura frumoasă, două dau schițe biografice despre Petru Maior și David baron Urs de Margine. Biblioteca societății are 2068 opuri în 2617 volume și 2358 fascicule. Averele în bani a fost la sfârșitul anului 5900 fl 43; arătând față cu anul trecut o creștere de 642 fl 32 cr; la raport se adaugă o interesantă „statistică a studenților români din Ungaria înscrși pe anul școlar 1897/8 la universități și academii”. În Budapesta au studiat 187, în Cluj 94. În Oradea-M re 51, în Sighetul Marmăției 16 în Dobrița 11, în Pojon 4, în Eperjeș 3, în Semniți 11, în Ovár 3, în Viena 18, în Gratz 11, în Cernăuți 6, în Leoben 5, în Praga 2, în Lipsca 6, în München 5, în Stuttgart 2; laolaltă 435, dintre cari 169 au fost bursieri.

13 400 ofticoși sunt în Budapesta, așa apune statistica oficioasă. Profesorul Korányi afirmă că dintre acestia 10% sunt din clasa bogată ear' restul din cea sermană. Peste 10.000 din acest bolnavi nu mai pot să lucreze nimic.

De aceștia să se îngrijească obștea ungurească, ear' nu să risipească banii pe banchete în cari diferitele „szövetség”-uri serbează succesele (?) maghiarizării!

Ce închipuire! Zilele acestea s'a reprezentat la opera din Bpesta „Profetii”. Ziarele scriu că reprezentația a reușit perfect, disarmonie a produs numai tenorul, care deși e celebru, nu știe însă unguerește, ci a cântat italienește! Au haz patrioți: limba italiană o declară neharmonică, până ce limba arpadiană cujale ei „kifürkészhetetlen” „akadékoskodo”, și alte „megszámláhatatlan” „ellenlhatatlan” „zengzeteség”-uri e... armonică!

Furtisaguri la percepție. Din Oradea se vestește, că la oficiul perceptoral din Berettyó Újfalu s'au descoperit foarte mari „neregularități” și „neorândueli”. Până acuma au fost suspendați doi ucenici d'ăi meseriei practicate în mod așa de excelent de Bács al nostru: controlorul Szemerjay Kálmán și Varga Mór. Bine înțeles că acest din urmă este din neamul israelo-arpadian.

Floricele sistemului. În Budapesta a fost arestat zilele acestea un fizkó de 23 ani, funcționar la accise, descoperindu-se că în scurt timp escrocuse 3640 fl., căci, zise, nu-i ajungea plata pentru a trăi astfel cum i plăcea și cum se și venea unui adevărat patriot neaș, care trebuie să reprezinte neamul aristocratic. Numele-i este Mészáros Lajos. Dar nu se teme, voinicul și viteazul de loc, căci ține mînte de porunca celui mai mare maghiar, Széchenyi, că: „Maghiarului trebuie erlat, chiar dacă e patricid.” Așa dar...

Alta. Acum câțiva ani Horváth Dezső a fost încă presidentul scaunului orfanal în Jászberény, post care se da în Ungaria foarte adese ori nemeșilor, cari în urma vieții destrăbălate, însoțite cu felurite pungașlucuri, ajunseră la cerșit și nici aptitudini pentru altă ocupație „intelectuală” nu au. Observați numai și urmăriți casurile, că și metoda aceasta se ține de „sistem”. Tot așa a fost și la Horváth; numai că el și în postul de mai sus nu se lăsase de pasiuni aristocratice: falsificase cambii pe numele chiar al rudeniilor sale, viceșpanul și în sumulite de vre-o 600 fl. un alt nemeș, Descoperindu se treaba mobilele i-să vindeau în licitație. Astfel murdarit, venise sus în centrul, unde „neamurile” și alte protecții nu numai că îl spălară curățel, dar li găsiră și două „ocupații”: executor la tribunal și agent al unei societăți de asigurare. Huj! huj! Sose halunk meg! Incepu carăși vieța boierească cu noue înșelătorii. A pungașit o sumedenie de persoane, care au depus cauții la el, promițându-le „muncă lucrativă”; și a extorcat de la o vânduă întreagă averea ei, țărîndu o la sapa de lemn. Acum boierul Horváth, sulemenit, pudrat și cu ghetete de lac șede în chilia polițională.

300 deliete a făptuit unul dintre funcționarilor publici din Esztergom. Primarul orașului l'a și suspendat. Păcat că ziaarele maghiare nu-i aduc și numele și portretul acestui mare erou. . . Ce administrație poate să fie și în Esztergom, când abia după al 300-lea delict primarul descopere. . . bravura!

Falsificatori. În comuna Beba s'a descoperit o bandă de falsificatori de coroane. În perchișiție a fost două case a proprietarului Simeon Pistrui și al lui Iosif Stoi; la acesta s'a aflat și materialul din ce au fabricat sau au voit să fabrice. Proprietarul mașinei e un Sărb din Chichinda-mare cu numele: Svetozar Iericitsa, care fiind — Marti în Beba și fiind pândit de gendarmi, Mercuri a fost prins pe drum mergând către casă. Sărbul a descoperit totul și a spus că are trei mașini dar' la el nu a aflat nici una. Bravul sergent Bohar György era să descopere o bandă mai mare căci sunt mai mulți complici însă nu știu cum, că și pe cei prinși pe toți i-a pas pe picior liber. Materialul e gros de un deget și în formă lată. Sărbul spune că mașina a vîndut-o lui Iosif Stroi cu suma de 150 fl. dar' în Beba-mică nu s'a pus în pasă. Urmările să vor vedea.

Oare. Ocupându se de aceea parte a broșurei anonime (despre politica de naționalități al lui Bánffy) în care se vorbește despre înființarea secției naționalităților, organul „autorizat” de la Sibiu scrie:

„Eată o constatare prețioasă ce rezultă clar din aceea parte a broșurei! Se vedește din partea cea mai competentă, că Bánffy a procedat și față de Monarchul nostru ca un Machiavelli, înlocuind cum a procedat și față de alt Monarch. . .

Anonimul . . . competent?
Ear' Bánffy diplomat (ca Machiavelli) care și-a bătut joc de doi monarhi?!

Nou „nemeș” maghiar a devenit jupânul Weiss Adolf, director al unei fabrici tot ovreiești din Budapesta; dar' nu numai el singur va purta predicatul arpadian de

„szurdai“, ci și toți urmașii lui legitimi, precum și copii răposatului său frate, Leo Lankof, Șmule și Czilka. Și adevărat, de ce nu? Nu s'ei oare cetățeni ca și ceilalți patrioți?

Influenza în Londra bănuie în urma frigului ce domnește acolo, așa de strajnic încât în fiecare zi mor câte 10-15 luși din acest morb. A patra parte dintre ministri și a zecea parte dintre deputați zac acasă, bolnavi de influență. Sâmbăta trecută a fost în Londra așa de mare frig cum de zece ani nu s'a pomenit.

Ovreimea—, nolimetangere“. Jdanul Dr. Elias Beck scoate în Budapesta o fiuică ne-nepolitică săptămânală: „Der ungarische Israelit“, în care atacă în mod cât se poate de murdar mișcarea antisemită, precum și personal pe Carol Lueger. Procuratura pornise contra jupânului Beck proces pentru că neavând cauză, publicase articoli politici. Sâmbăta era pertractare; jupânul s'a apărat cu argumente, că articoli lui nu tracia chestiune politică ci numai socială și religioasă. Tribunalul l'a dat drept și l'a declarat nevinovat de acuză procurorului.

„Foia Pedagogică“. Apare la 1-a și 15-a a fiecărei luni. Abonamentul: 1 an 3 fl., 1/2 1 fl. 50 cr. Redacțiunea: Dr. D. P. Barcianu, D. Comșa, Dr. P. Șpan, Dr. I. Stroia. Redactor responsabil: Dr. D. P. Barcianu. Cuprins: Noul arhiepiscop și metropolit către învățători. — Disciplina, cu devotamentul și iubirea în serviciul educațiunii, de Ioan Dariu. — Modele de lecțiuni: Cele patru regiuni ale lumii, trei lecțiuni din geografice I. de Dr. P. Barcianu (Urmare și încheiere). — Din literatura școlară. — Informațiuni: Exemplare gratuite din „Foia Pedagog.“; Bibliotecă populară; Invățământ agricol în școlile normale; Ajutoare pentru învățăcei de meserii. — Felurimi. — Corespondență.

Expoziție de sculptură la Ateneul din București. Dl Oscar Spete, un eminent sculptor, absolvent și medaliat al Academiei regale de bele-arte din München a organizat de câte-va zile la Ateneul din București o frumoasă și interesantă expoziție de sculptură. Printre lucrările expuse se văd: un Faun dansând; în odihnă (jumătate mărime naturală); Bustul pictorului Treutsch din München; după bae, schiță Un pescar; Un ebauche pentru Faun. Regele și prințul Ferdinand au vizitat de curând această expoziție și au examinat, spune „Drapelul“, cu multă atenție cele șese bucăți ale artistului, care le-a dat toate explicațiile asupra lucrărilor sale și au rămas încântați de perfecția execuției și la plecarea au felicitat pe dl Spete pentru frumoasele sale opere.

Un sculptor român la Milano. Dl Constantin Bălăcescu, unul din puținii sculptori români, are la Milano un atelier mult apreciat. Acuma artistul lucrează la mai multe opere pe care le va trimite la expoziția universală din Paris, care se va deschide la 1900.

Zăpadă în Roma. Lucru ce de mult nu s'a văzut: zăpada a căzut și la Roma, ear' temperatura a scăzut sub zero.

Contesa Lara. La timpul său a fost mult vorba de acest pseudonim literar foarte cunoscut al scriitoarei italiene, al cărei adevărat nume era Caterina Evelina; mai ales cu prilegiul morții ei tragice, omorâtă fiind de amantul ei, de care se desfacuse. Ca nevasta a maiorului Momani, se amoretzase de un biet pictor sârac și om destrăbălat, pe semne mânăta de impulsuri isterice. Artistul făcerea cum putea focul său către Contessa Lara, cu mult mai în vîrstă de cât densusul, mai ales fiind că focul era întreținut și ațțat prin monede gabine de aur, cu care pictorul se despăgubea printre camarazi și camarade, în mod extrem de sincer, pentru

clipele de fățarnicie, pe care le petrecea la contesa. Părându-se acesteia în urma urmelor amorului prea scump, o rupse cu el dar' — îndrăgostindu-se mai înainte de un oficer al marinei Bottini, căci fără dragoste zicea, nu putu trăi. Pictorul însă nu se învoise cu schimbarea mersului lucrurilor, căci fu lipsit total de părăluțe, mai ales că în urma vieții destrăbălate nu mai câștiga absolut nimic. Rugându-se de mai multe ori fără rezultat de fosta sa amantă să-l reprimească în grații, ajunse a o amenința cu moarte; și într'o zi își îndeplinise amenințarea—străpuns pe sârmana literată Contessa Lara. Din omor se născuse „cause célèbre“, proces sensationnal, în care pictorul fu osândit la moarte — anul trecut. Acum, zilele acestea, earăși se vorbește mult în Roma de Contessa Lara, căci întreagă averea sa o lăsase ibovnicului său oficer de marina, Bottini, scriind testamentul pe un mic petic de hârtie murdară, pe care însă numai iscălitura s'a descoperit și dovedit de mână ei, dar' celalalt nu. Rudeniile au atacat dar testamentul cu cele 48 000 lire; ear' tribunalul a recunoscut așa, că cea mai mare parte a acestei sume se cuvine fostului soț al istericeii scriitoare, suspomenitul maior Mancini; car' restul celor 4 frați și surori ale ei.

Societatea pentru fond de teatru român. Anuarul Societății pentru anul 1898 are să iasă de sub tipar în Aprilie. Precum am semnalat, — scrie „Familia“, — secretarul comitetului va începe în volumul acesta o revistă despre mișcarea teatrală la Români din Ungaria și Transilvania în 1898, având a se continua apoi această revistă în fiecare an următor. Revista aceasta are de scop pe de o parte să țină în evidență mișcarea teatrală la noi, dăvedind prin aceasta dorul instinctiv al Românului după teatru și astfel justificarea întreprinderii Societății, — pe de alta parte să scoată la iveală direcțiunea spirituală ce stăpânește publicul nostru în cestiunea teatrului — Fiind dl Valeriu Bologna bolnav, comitetul în 20 Febr. (4 Martie) a ținut dimpreună cu d-sa o ședință, în care a primit toate socotelile și le a predat apoi dlui P. Petrescu, care va purta socotelile până la adunarea generală de la Abrud. În 25 Febr. (9 Martie) comitetul a ținut din nou o ședință (a V-a) la care a luat parte dl Onițiu, cassarul substituit dl Nic. Petra-Petrescu și dl V. Goldiș. În ședința aceasta comitetul a scontrat cassa și a aflat a-verele societății în deplină consonanță cu inventarul și efectele în deplină ordine. S'a luat la cunoștință, că a eșit de sub tipar nr. 6 din „Biblioteca Teatrală“. S'a decis definitiv, ca adunarea generală din estan să se țină în zilele de 4/16 și 5/17 Iulie la Abrud. Anuarul pro 1898—9 să se tipărească astfel, ca el să poată fi distribuit publicului român cel puțin cu 2 săptămâni înainte adunării generale. Comitetul a decis, ca secretarul să încerce adunarea fotografiilor de la toți membrii fundatori și pe viață ai societății cu scopul de a întocmi un „album“ al lor. Încât privește hotărârea adunării generale de la Hațeg, care invită comitetul de a căuta mijloace pentru de a produce înmulțirea reprezentanților teatrale de diletanți printre Români, comitetul a primit în cestiunea aceasta o scrisoare-apel prezentată de secretarul societății și a hotărât, ca această scrisoare tipărindu-se să fie trimisă la mai multe persoane cunoscute din diferitele centre românești.

Despre Bismark. În curînd va apărea două noi opere asupra lui Bismarck: una editată de cătră Moritz Busch și compusă din note și conversații ale lui Lothar Bucher, ear' cea l'altă e prima parte a unei lucrări pe care doctorul Schweningen o consacră ilustrului său client.

Într'o scrisoare adresată lui Busch în 1882, Lothar Bucher declară că până la o vîrstă înaintată nu-i venise ideea de a scrie memoriu, dar că de când presa i-a făcut onoarea de a-l ataca și a face din el stafia politiceii bismarckiane, a simțit nevoia să rectifice relatările inexacte ale jurnalelor. Bucher, relându-se de a fi surprins de moarte a trimis, după cum anunțase în scrisoarea sa, lui Buch materialul pentru a face o

mică carte în cazul când el însuși ar fi împeditat. de a pune în execuție acest proiect. Moartea în adevăr l'a surprins prea de timpuriu, și ce se va publica peste câteva zile sunt aceste file postume.

Cât privește cartea d-rului Schweningen, e un fel de introduție la uvrăgiul important ce el isprăvește, după notele luate de la 1883, an în care a început să caute de sănătatea cancelarului. Schweningen vorbește de boala lui Bismarck, și între alte particularități, el istorisește că lui i-a venit ideea să ocupe pe principe, imediat după retragerea sa la Friedrichsruhe, cu compunerea memoriilor sale, căci se temea de efectul ce va produce inacțiunea, după disgrăție asupra unei organizațiuni învățată să trăiască în activitate. Bismarck se lăsă a fi convins, nu fără greutate, și făcu apel la Lothar Bucher pentru a-l ajuta scriind convorările de unde au eșit cele trei volume de Gândiri și suveniru, în care se cuprinde istorisire cădereii sale și care singură se cuprinde într'un întreg volum.

Felurimi.

Fotografii instantanee sub apă.

Fotografia sub apă a intrat în o fază nouă. Pe când înainte necesita o espunere îndelungată, acum însă un Francez a isbit, să perfecționeze aparatele necesare la fotografiare, încât e posibil de a se face fotografii instantanee mai mulți metri sub apă. El a prezentat Academiei de științe mai multe fotografii instantanee, cari reprezentau mai multe grupuri de pești, fotografii foarte desluite, pești cari au fost departe de 1 1/2, 2 și trei metri de obiectiv.

El singur a pus pe ajutorul său să-l fotografieze în momentul când se vîră sub apă. După aprecierile inventatorului e posibil de a se scoate instantanee, în timp favorabil la o adâncime de la 7 până la 8 metri, fără a avea nevoie de a reflecta la lumina zilei prin ajutorul unor oglinzi.

Cea mai mică insulă din lume. Populațiunea statelor se poate cunoaște aproape exact în fie care zi. Însă cu o exactitate perfectă matematică se poate ști numărul locuitorilor Insulei cele mai mari din lume. Numărul locuitorilor insulei e.. de 3 Aceste 3 persoane formează personalul de îngrijire al farului din insula Eddyston din Canalul La Manche. Acest far cunoscut navigatorilor a fost construit la 1880 de I. N. Douglas, ea își trimite lumina la distanță de 27 kilometri, și face cunoscut conducătorului vaporului pericolul în care se află. Totuși multor oameni nu le a fost de nici un folos.

Pardoseala Parisului.

Că un oraș ca Paris trebuie să aibă cheltueli mari, pricepe ori și cine, totuși mulți vor rămânea uimiți când vor auzi că orașul Paris cheltuiește anual cu întreținerea pavajului enorma sumă de 24 milioane de franci.

Când s'a început pavarea cu lemn, mulți crezură, că aceasta va alunga cu totul pavarea cu piatră. Această prezicere însă nu s'a împlinit, căci se întrebunțează piatra tot mai mult la pavat decât lemnul. Aceasta acoperă nu mai puțin decât 6,040,000 metri pătrați, și se cheltuiește anual numai pentru îndreptarea pietrelor vechi suma de 100,000 de franci.

Această lucrare e făcută de Sindicatul tătorilor de pietre, care socotește 70 franci pe mie, adică are anual de îndreptat 1,600,000 de pietre de pavajiu.

Făcerea de pavaj nou cu pietre, cu asfalt și prunduirea costă anual 9 milioane de franci, iar întreținerea pavajului ș. a. care se urcă până la suma de mai sus.

Pe acest pavaj trec aproximativ zilnic; 50,000 trăsuri; 1,600 omnibusuri și tramvate, 15,000 care, 17,000 trăsuri private, 16,000 trăsuri de afaceri ș. a. După statisticele anuale trec zilnic prin Avenue de l'Opéra 36,200 caii, cari trag 29,500 trăsuri. Se înțelege că pentru a suporta o asemenea greutate pavajul trebuie să fie făcută din piatră rezistentă Se întrebunțează granit de la Manche, Côte du Nord ș. a.

Din minunele Expoziției din Paris din 1900.

Una din minunele expoziției, va fi un automat, care va face următoarea operă de artă a țesătoriei: O persoană oare-care se așează înaintea aparatului, aruncă înăuntru o monedă și stă liniștit, până când sunetul unui clopoțel îl anunță că a fost fotografiat. După aceasta el așteaptă un sfert de oră, când îi ese din automat o batistă, care are cusută în ea fotografia sa.

Mecanismul acesta automat este până acum puțin cunoscut, totuși arată un progres foarte mare al țesătoriei și al mecaniceii.

Casul din Lipova.

Faptul condamnabil sêvêrșit de urgisitul protopop Voicu Hamzea, care avu cetezanță și nerușinarea de a se obruda de președinte al sinodului parochial electoral, a încerca eludarea alegătorilor și în fine, ajuns la convingere, că așa ceva acum odată nici decum nu-li va succede, a disolvat sinodul parochial electoral din Lipova, fără drept și motiv, ci numai pentru-că vedea că cusecul său, Oct. Putici, nu ar avea nici a 10 a parte ale voturilor celor 500—550 de alegători: a agitat spiritele și în sfârșit de cercul Lipovei într'o măsură estraordinară.

Și cu tot dreptul.

O disolvare a unui sinod electoral este în-têmplare, ce abia va mai fi obvenit când-va și altundeva, afară numai în cercul Lipovei.

Casul din Lipova este însă cu atât mai odios, pentru-că l'a înscenat un protopop, căruia și cele mai elementari concepte de civitate și pudoare îi împuneau datorința a se abține dela ori-ce ingerință neiertată. Fiind adevărat lucru, că frate-sau aspirează la mitră, cine o să crează, că toată ingerința punibilă a protopopului Hamzea doar' nu în interesul câștigării pe cale nelegală a unui vot sigur pe seama fratelui său Aron, s'a întêmplat?

Fără de atare impertinență cu drept învocat decî opiniunea publică să judece, că ce viitor trist, ce era de potențată preșionare facă rușinare, eră fără de legilor, a exploatărilor ar aștepta pe diecesa noastră pentru cazul, când aceste opintiri, pe cât de desperate pe atât de nemernice ale neamurilor, ar duce la succesul dorit de densusii.

Vom lupta însă ca să zdrobim gașca aceasta pécătoasă.

Ortodoxul.

Pei lucrate:

prima Einsatz-Terzen	10—13 Kl fl.	138.—140
"	14—20 "	144.—148
"	Zweisatz	20—22 " 130.—132
"	Dreisatz	20—24 " 135.—138
"	"	25—28 " 140.—142
"	de bivoli	28—32 " 142.—144

ULTIME ȘTIRI

Trebile monarhiei.

Viena, 28 Martie.

Delegațiunile se vor întruni pe la finele lunii Octomvrie ori pe la începutul lunii Noemvrie.

Cătră sfîrșitul lunii Septemvrie va fi convocat Reichsrathul, pentru a alege membrii delegațiunei austriace.

Se vorbește, că delegațiunilor va fi presintat un buget al marinei, cu mult mai ridicat decât anul trecut.

Editor: Anrel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil Ioan Răscu Șirina

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Visări,

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—3. G. Coșbuc, Versuri și Proză.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cântece Bănățene.

Nr. 13. E. Hodoș, Cântece Cătănestei, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nrele viitoare: Cercetări din Istoria Românilor bănățeni de P. Drăgălină.

Partea I. Istoria Banatului Severin până la lupta dela Mohács.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Infintarea regimentului va-

laho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872).

Partile au să apară pe rând. Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim. Volumele se plătesc numai după-ce au apărut. Direcția.

Cea mai nouă, cea mai bună și cea mai ieftină

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră“

Poftă bună!

Carte de bucate de Zotti Hodoș atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și moderna. Această carte să poate întrebuința în ori-ce gospodărie românească. Partea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciorbe, arsiete postate, rosoluri, aspiciuri, galantine, fripturi naționale și franțuzești, torte, parfouri înghețate, ceaiuri, licheruri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se afla de vinzere la Dna Zotti Hodoș. Caransebeș.

„Revista ilustrată“ în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poesie de G. Coșbuc. Ornatele (Odaidele) preoților idolatri. Tipuri de S. P. Simonu Când te ved. Poesie de Nițu Din propria ei putere. Novelă de G. Simu.

3065—10

Feară late de plug
calitate garantată cu semnul de lângă el.

C. F. J.

Foarfece de tuns caii
de Bariquand din Paris 1 bucată
fl. 1.80 2.10 2.45 2.85.

Căpceană (elucșă)
patentată pentru prins soboli (cârțițe) o bucată fl. 12 precum și tot felul de elucșe (capcane) pentru prins gadine răpitoare și stricacioase.

Așa numitele furci de fer (furcoi) americane

o bucată	2	3	4	coarne
	0.24	0.32	0.40	cr.

Semnul furcoaelor C.F.J.

Ori care furcă de fer (furcoiu) care s'ar rupe în decursul unui an se ia înapoi.

Furcoale pentru fân 1 bucată	2	3	4	coarne
	0.70	0.85	—	
Furcoale pentru gunoi 1 bucată	—	0.85	1.05	cr.

Cumpene de apă

1 bucată	25	30	40	50	60	c/m
	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	

Pile pentru ferestrău
Calitate garantată

Cu semnul păharului 1 Duzină	4	4 1/2	5	6	7	8"
	fl. 1.76	2.10	2.50	3.30	4.25	5.45
Cu semnul epure 1 Duzină	fl. 1.76	2.10	2.50	3.30	4.25	5.45

Ferestrău-pantlică 1 metru

	12	15	20	25	30	m/m lățime
	fl. 0.40	0.42	0.50	0.62	0.80	cr.

Toate uneltele pentru lucrări de lemn se găsește la

Carl F. Jickeli, Sibiu (Nagy-Szeben)
Cataloge de prețuri (Preț-curent) se trimit la cerere

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente
NOTE
Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“, A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci
PLIOUR I

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebreale

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.